

Ο 41ος: Ένα συναρπαστικό φιλμ και ένας ξεχωριστός ομιλητής στο Cine-Δράση

Το Cine Δράση συνεχίζει τις προβολές του την **Πέμπτη 7 Μαΐου 2026**, στις 8:15'μμ, στο ΤΥΠΕΤ με την ταινία «**Ο 41ος**». Ένα συναρπαστικό φιλμ που αναμιγνύει τα κινηματογραφικά είδη και συνδυάζει το πολεμικό δράμα με μια ιστορία επιβίωσης και μια τρυφερή ιστορία αγάπης. Ο Μάης δεν είναι μόνο μήνας των εργατικών αγώνων. Στις 9 Μαΐου του 1945 τελείωσε ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος και οι λαοί έκτοτε γιορτάζουν τη μεγάλη τους νίκη ενάντια στο φασισμό και στον πόλεμο. Όσα και να γράφονται ή λέγονται για να ξεχαστεί η επέτειος, τα γεγονότα δεν σβήνονται από τη συλλογική μνήμη. Στις μέρες μας που οι σάλπιγγες παιανίζουν πολεμικά εμβατήρια και η ειρήνη βρίσκεται μπροστά σε πρωτόγνωρες απειλές, βλέπουμε το «Сорок первый» και συζητάμε για όλα όσα συνοδεύουν την προετοιμασία του πολέμου: την έλλειψη ελευθερίας και δημοκρατίας, τους περιορισμούς στην ενημέρωση, την περιφρόνηση του διεθνούς δικαίου και άλλα με τον **Δημήτρη Καλτσώνη, καθηγητή θεωρίας κράτους και δικαίου στο Πάντειο Πανεπιστήμιο.**

Ο επίτροπος Γιεβσιούκοφ, επικεφαλής μιας ομάδας ταλαιπωρημένων μαχητών του Κόκκινου Στρατού ξαπλώνει στην κορυφή ενός αμμόλοφου, στη μέση της άγριας ερήμου του Καζακστάν, δίπλα στη Μαριούτκα. «Κοιτάξτε, αξιωματικός» λέει. Εκείνη σκοπεύει προσεκτικά και πυροβολεί. Το θύμα φάνηκε να πέφτει. «Σαράντα ένα, ψάρι χολέρα!» φωνάζει θριαμβευτικά το κορίτσι. Αλλά όχι, ένα τουφέκι με ένα λευκό μαντήλι καρφωμένο στη ξιφολόγχη του εμφανίζεται πίσω από την καμπούρα μιας καμήλας. Ο αξιωματικός σηκώνεται, ρίχνει την ξιφολόγχη του στην άμμο. «Παραδίδομαι...». Ενώ η Μαριούτκα, είναι χολωμένη με την αστοχία της, «Ποιος είναι;» γρυλίζει ο Γιεβσιούκοφ. «Υπολοχαγός Γκοβορούχα-Οτρόκ», απαντά φαινομενικά ήρεμα εκείνος, ένας επιβλητικός, όμορφος άντρας με μια τούφα ξανθά μαλλιά, γαλανά μάτια, ένας «καλοαναθρεμμένος» αξιωματικός του παλιού καθεστώτος, εξουσιοδοτημένος να μεταφέρει προφορικά απόρρητες πληροφορίες. Σίγουροι ότι δεν θα τους τις αποκαλύψει οι μπολσεβίκοι, τον κρατάνε ζωντανό για να τον μεταφέρουν στο αρχηγείο του μετώπου. Και για άλλη μια φορά με τις καμήλες, τους σωτήρες του, το караβάνι ξεκινά. Κινείται σε ατελείωτες αμμουδιές, ζώα και στρατιώτες αφήνουν βαθιά ίχνη. Τελικά φτάνουν στην θάλασσα, την Αράλη. Στο χωριό έφαγαν μέχρι να χορτάσουν, ήπιαν τσάι, πήραν μια ανάσα. Ο Γιεβσιούκοφ αποφασίζει η Μαριούτκα, ο κρατούμενος και δύο στρατιώτες συνοδοί με βάρκα να παραδώσουν γρήγορα στο αρχηγείο τον υπολοχαγό για ανάκριση. Εκείνος κάθεται στο τιμόνι. Συνήθιζε να πλέει με το γιοτ του κατά μήκος της ακτής στην Αγία Πετρούπολη. Η Μαριούτκα αφήνει μια κραυγή κοιτάζοντας τον προσεκτικά: «Τα μάτια σου είναι ακριβώς σαν γαλάζιο νερό». Ξεσπάει καταιγίδα. Τα κύματα παρασύρουν τους δύο στρατιώτες. Ο άνεμος σκίζει το πανί. Ο υπολοχαγός κάνει τον σταυρό του με θέρμη, «Κύριε, λυπήσου μας». Σώθηκαν. Έφτασαν στην ακτή, κουλουριάστηκαν σε ένα καλύβι. Άναψαν φωτιά. Έριξαν μπαρούτι από μια σφαίρα και ένα παχύ ψάρι χρησίμευσε για προσάναμμα. Έβγαλαν τα βρεγμένα τους ρούχα για να στεγνώσουν και κάθισαν γυμνοί, πλάτη με πλάτη. Τι άλλο θα μπορούσε να τους συμβεί από μια ξαφνική, δυνατή και ειλικρινή αγάπη; Η Μαριούτκα έκανε το πρώτο βήμα. Τον φρόντισε μέχρι να γίνει καλά, τον τάισε ζεστό φαγητό, του βρήκε

ακόμη και λίγο καπνό. Πιο μακριά η θάλασσα και ο πόλεμος ησυχάζουν. Ο Οτρόκ αφηγείται στο κορίτσι τη ζωή του πριν από τον πόλεμο. Ήταν φοιτητής, σπούδαζε φιλολογία, είχε σπίτι, τρεις τοίχους με βιβλία, μια λάμπα με πράσινο αμπαζούρ. Οι εραστές περιπλανιούνται κατά μήκος της αμμουδιάς, ο υπολοχαγός κρατάει την Μαριούτκα στην αγκαλιά του. Αυτός, 27 ετών, εδώ, σε ένα έρημο νησί δίπλα στη θάλασσα, περνάει τις πιο ολοκληρωμένες μέρες της ζωής του. Καυγαδίζουν επίσης. Ο Γκοβορούχα έχει βαρεθεί την αιματοχυσία, είναι αηδιασμένος, θυμωμένος, αλλά η Μαριούτκα, με την μπολσεβίκικη αλήθεια της δεν καταβροχθίζει καραμέλες. Μια φορτηγίδα φαίνεται στα βαθιά. Ο δόκιμος αναγνωρίζει τους δικούς του και τρέχει στα ρηγά: «Δικοί μας!... Βιαστείτε!...». Τώρα και η Μαριούτκα εντοπίζει τους Λευκούς. «Σταμάτα, βρωμερέ δόκιμε! Σταμάτα!» Ο καλύτερος σκοπευτής στο απόσπασμα του Επιτρόπου Γεβσιουκόφ, η ερωτευμένη γυναίκα θα πατήσει τη σκανδάλη; Θα αποδείξει ότι η αγάπη και η ειρήνη δεν μπορούν παρά να εκφυλιστούν στο αναπόφευκτο μιας μοιραίας επιλογής; Ότι η αντίθεση καθήκοντος-αγάπης θα λυθεί σε βάρος της δεύτερης; **O Grigori Chukhrai (Ballad of a Soldier)**, παρουσίασε εδώ την αληθινή εικόνα μιας εθνικής τραγωδίας - αυτής του Εμφυλίου Πολέμου και κέρδισε το **Ειδικό Βραβείο του Φεστιβάλ Καννών**. Ο σκηνοθέτης θα μπορούσε εύκολα να είχε αλλάξει σκηνές από το σενάριο, ακολουθώντας τη λογική της ιστορίας. Αλλά επιμένει σε μια αντίληψη, χαρακτηριστική της νοοτροπίας εκείνων των χρόνων που εξανθρωπίζει την επανάσταση. Η δύναμη του σεναρίου του Grigori Koltunov έγκειται στη συνοπτικότητα, το βάθος του και τον πλούτο των διαλόγων. Τα πλάνα του από την έρημο έχουν γίνει κλασικά. Είναι του κινηματογραφιστή Sergey Urusevskiy, παγκοσμίως γνωστού για τις ταινίες του Mikhail Kalatozov *The Cranes Are Fly, Letter Never Sent* (1960) και *I Am Cuba* (1964). Μαγευτική η χρωματική του παλέτα, ατελείωτη η κίτρινη σιωπή της άμμου νανουρίζει μονότονα, γαλάζιος ο ουρανός, ξεθωριασμένος από τον πυρακτωμένο ήλιο. Για την Izolda Izvitskaya απόφοιτο του VGIK (Πανεπιστήμιο του Ρωσικού Κράτους για τον Κινηματογράφο (Russian State University of Cinematography), ο ρόλος της Μαριούτκα ήταν ο τρίτος και ο πιο επιτυχημένος στην καριέρα της, καθώς απεικόνισε διακριτικά τη μεταμόρφωση μιας επαναστάτριας σε στοργική ερωτευμένη γυναίκα, αποδεικνύοντας την ακαταμάχητη, αιώνια δύναμη του πρωτόγονου ανθρώπινου συναισθήματος. Για τον Oleg Strizhenov, ο ρόλος του Γκοβορούχα-Οτρόκ ήταν επίσης ο τρίτος του. Ο υπολοχαγός του στην οθόνη είναι γοητευτικός, ευέλικτος και ανοιχτός σε έντονα συναισθήματα. Οι κριτικοί της εποχής, ενώ σημείωναν την ελκυστικότητα του, τόνιζαν επίσης την «πνευματική του φτώχεια» σε σύγκριση με την αφελή και φαινομενικά σκοτεινή Μαριούτκα. Υποστήριζαν ότι η δημιουργική τόλμη των συντελεστών του φιλμ έγκειται στη χρήση του καλύτερου, πνευματικά πιο όμορφου εκπροσώπου του παλιού κόσμου για να δείξουν τη σειρότητα και την καταστροφή του. **O 41ος** Σοβιετική Ένωση, Αντιπολεμικό Δράμα, 1956. Διάρκεια: 88'.
Σκηνοθεσία: Grigori Chukhrai. Σενάριο: Grigori Koltunov, βασισμένο στην ομότιτλη νουβέλα του Boris Lavrenyev. Πρωταγωνιστούν: Izolda Izvitskaya, Oleg Strizhenov, Nikolay Kryuchkov, Nikolai Dupak, Kirey Zharkimbayev. Μουσική: Nikolai Kryukov. Κινηματογράφηση: Sergei Urusevsky. **O Δημήτρης Καλτσώνης** είναι

καθηγητής θεωρίας κράτους και δικαίου στο Πάντειο Πανεπιστήμιο. Διδάσκει τα μαθήματα Δίκαιο και Κοινωνία, Πολιτικοί θεσμοί της Λ. Αμερικής, Κινεζικό πολιτικό σύστημα, Ελληνική Συνταγματική Ιστορία, Δημοκρατία και Κρίση. Διευθύνει το σεμινάριο «Κράτος και δίκαιο στον 21ο αιώνα». Έχει δημοσιεύσει πληθώρα βιβλίων, επιστημονικών άρθρων και έχει συμμετάσχει σε συλλογικούς τόμους. Αρθρογραφεί στις εφημερίδες Τα Νέα, Η Εφημερίδα των Συντακτών και Documento και σε διάφορους ιστότοπους. Τα πιο πρόσφατα βιβλία του είναι: Το Σύνταγμα της Ελεύθερης Ελλάδας (με τον Γρ. Αυδίκο κ.ά.). Τόπος, 2022 Πόλεμος ή ειρήνη (6 σημεία για τις ελληνοτουρκικές σχέσεις και την εξωτερική πολιτική) (με τον Κ. Ήσυχο). Τόπος, 2020 Το κράτος στην Κίνα (1949-2019). Τόπος, 2019 Estado y democracia en el siglo XXI, Munoz Moya editores, 2018 Ο Φιδέλ Κάστρο για τον Αλιέντε, Τόπος, 2017 Συνταγματική Ιστορία της Ελλάδας (1821-2001). ΚΨΜ, 2017 Τι είναι το κράτος: τι δημοκρατία χρειαζόμαστε;, Τόπος, 2016 Δίκαιο, οικονομική κρίση και δημοκρατία. Τόπος, 2014 Ο Τσε για το κράτος και την επανάσταση. Τόπος, 2012 Το δίλημμα της Μπολιβαριανής Δημοκρατίας-Κράτος και Δίκαιο στη Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες, Ξιφαράς, 2010 Η τέχνη του πολέμου για την εξουσία. Από τον Σουν Τσου στους Λένιν, Μάο, Κάστρο, Αθήνα, εκδ. Τόπος, 2025 Δ. Καλτσώνης - Ε. Ντομίνγκες, Το μέλλον της δημοκρατίας, Αθήνα, εκδ. Τόπος, 2024

Πληροφορίες: *Το χειμερινό Cine-Δράση προβάλλει ταινίες κάθε Πέμπτη στην αίθουσα του πάρκου «Μ. Θεοδωράκης» (ΤΥΠΕΤ), Υμηττού & Πλαταιών, Βριλήσσια, στις 8.15 το βράδυ. Κινηματογραφική Λέσχη Βριλησίων Cine-Δράση*